Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

27. september 2012 *

Ühine põllumajanduspoliitika — Ühine turukorraldus — Suhkru ja isoglükoosi tootjad — Toodangumaksu summa arvutamine — Toetuseta eksporditud suhkrukoguste osas fiktiivse toetussummaga arvestava arvutusmeetodi kehtivus — Õigusakti tagasiulatuv jõud — Vahetuskurss — Intressi väljamõistmine

Liidetud kohtuasjades C-113/10, C-147/10 ja C-234/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel 22. veebruari 2010. aasta otsusega esitatud Finanzgericht Düsseldorfi (C-113/10) (Saksamaa), 12. märtsi 2010. aasta otsusega esitatud High Court of Justice'i (England & Wales), Chancery Division (C-147/10) (Ühendkuningriik) ja 6. mai 2010. aasta otsusega esitatud Tribunal de grande instance de Nanterre'i (C-234/10) (Prantsusmaa) eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 2. ja 29. märtsil 2010 ja 12. mail 2010, menetlustes

Zuckerfabrik Jülich AG (C-113/10)

versus

Hauptzollamt Aachen,

British Sugar plc (C-147/10)

versus

Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs,

ja

Tereos - Union de coopératives agricoles à capital variable (C-234/10)

versus

Directeur général des douanes et droits indirects,

Receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud A. Prechal, K. Schiemann, L. Bay Larsen (ettekandja) ja C. Toader,

* Kohtumenetluse keeled: saksa, inglise ja prantsuse.

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. juuni 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Zuckerfabrik Jülich AG, esindajad: *Rechtsanwalt* H.-J. Prieß ja *Rechtsanwalt*: B. Sachs,

— British Sugar plc, esindajad: K. Lasok, *QC*, ja *barrister* G. Facenna,

— Tereos - Union de coopératives agricoles à capital variable, esindaja: *avocate* N. Coutrelis,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: S. Hathaway ja H. Walker,

— Prantsusmaa valitsus, esindajad: G. de Bergues ja B. Cabouat,

— Hispaania valitsus, esindaja: F. Díez Moreno,

— Leedu valitsus, esindajad: R. Mackevičienė ja R. Krasuckaitė,

— Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

— Euroopa Komisjon, esindajad: P. Rossi, B. Schima, D. Bianchi ja K. Banks,

olles 27. oktoobri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad peamiselt komisjoni 3. novembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1193/2009, millega muudetakse määruseid (EÜ) nr 1762/2003, (EÜ) nr 1775/2004, (EÜ) nr 1686/2005 ja (EÜ) nr 164/2007 ning millega määratakse kindlaks turustusaastatel 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 ja 2005/2006 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris (ELT L 321, lk 1), kehtivust.

2 Need eelotsusetaotlused on esitatud kolme kohtuvaidluse raames, mille poolteks on vastavalt Zuckerfabrik Jülich AG (edaspidi „Jülich") ja Hauptzollamt Aachen (Saksamaa), British Sugar plc (edaspidi „British Sugar") ja Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs (edaspidi „Rural Payments Agency"), ning Tereos - Union de coopératives agricoles à capital variable (edaspidi „Tereos") ja Directeur général des douanes et droits indirects koos Receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers'iga (Prantsusmaa) ning mis käsitlevad kõigi turustusaastate 2002/2003–2005/2006 või neist mõne eest makstud toodangumaksu summat.

Õiguslik raamistik

3 Nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsuse 2000/597/EÜ Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 253, lk 42; ELT eriväljaanne 01/03, lk 200) artikli 8 lõige 1 näeb ette, et liikmesriigid nõuavad Euroopa ühenduste omavahendid nagu eelkõige suhkrusektori turgude ühise korralduse raames ettenähtud maksud sisse vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, mida kohandatakse vajaduse korral ühenduse eeskirjade nõuete kohaselt.

4 Nende maksude kohta sätestab sama ka nõukogu 7. juuni 2007. aasta otsuse 2007/436/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (ELT L 163, lk 17) (millega vastavalt artiklile 10 on otsus 2000/597 alates 1. jaanuarist 2007 kehtetuks tunnistatud) artikli 8 lõige 1.

5 Nõukogu 19. juuni 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1260/2001 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 3/33, lk 17; edaspidi „alusmäärus”), mis on kehtetuks tunnistatud nõukogu 20. veebruari 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 318/2006 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta (ELT L 58, lk 1), näeb eelkõige ette toodangumaksude kaudu suhkrusektori isefinantseerimise süsteemi.

6 Nagu näeb ette alusmääruse põhjendus 11, tugineb suhkrusektori turgude ühine korraldus esiteks põhimõttele, et tootjad peaksid kandma täielikku finantsvastutust kahjude eest, mis igal turustusaastal on tekkinud ühenduse kvoodi alusel toodetud ja ühendusesisest tarbimist ületava toodanguosa müügist, ning teiseks ettevõtjatele eraldatud tootmiskvootide alusel diferentseeritud müügihinnatagatiste korrale.

7 Nimetatud määruse põhjenduse 13 kohaselt peab finantsvastutus olema tagatud tootjate kogu A- ja B-suhkru toodangult makstava põhitoodangumaksuga, mis ei tohi ületada 2% valge suhkru sekkumishinnast, ning B-suhkru toodangult makstava B-maksuga, mis ei tohi ületada 37,5% kõnealusest hinnast. Kuna maksude piiramine eespool kirjeldatud viisil tähendab, et mõnel turustusaastal ei ole suhkrutootmine täielikult isefinantseeritav, siis tuleb nendel juhtudel kehtestada lisamaks.

8 Selle määruse põhjendus 14 on sõnastatud nii:

„Võrdse kohtlemise tagamiseks tuleks iga ettevõtja puhul arvutada lisamaks selle põhjal, kui suur on tema osa kõnealuse turustusaasta kohta tasutud tootmismaksudest laekuvates tuludes. Seepärast tuleks kogu ühenduses kehtestada koefitsient, mis väljendab sellel turustusaastal registreeritud kogukahjumi ning kõnealustest tootmismaksudest laekunud kogutulu vahelist suhet. On vaja määratleda tingimused, mille alusel peavad suhkrupeedi- ja suhkruroomüüjad aitama kaasa asjaomase turustusaasta kahjumi katmata osa likvideerimisele.”

9 Selle maksu arvutamise osas näeb alusmääruse artikkel 15 ette järgmist:

„1. Enne iga turustusaasta lõppu registreeritakse:

a) kõnealusel turustusaastal toodetava A- ja B-suhkru, A- ja B-isoglükoosi ning A- ja B-inuliinisiirupi tõenäoline kogus;

b) kõnealusel turustusaastal ühendusesiseseks tarbimiseks müüdavad tõenäolised suhkru-, isoglükoosi- ja inuliinisiirupikogused;

c) punktis a nimetatud kogusest punktis b nimetatud koguse lahutamisel saadud eksporditav ülejääk;

d) tõenäoline keskmine kahjum või tulu suhkrutonni kohta kõnealusel turustusaastal täidetavate ekspordikohustuste puhul.

Selline keskmine kahjum või tulu võrdub toetuste kogusumma ja [maksude] kogusumma vahega kõnealuste ekspordikohustuste kogutonnimääralt;

e) tõenäoline kogukahjum või -tulu, mis saadakse, korrutades punktis c nimetatud ülejäägi punktis d nimetatud keskmise kahjumi või tuluga.

2. Ilma et see piiraks artikli 10 lõigete 3, 4, 5 ja 6 kohaldamist, registreeritakse enne 2005/2006. turustusaasta lõppu kumulatiivselt turustusaastate 2001/2002-2005/2006 kohta:

a) eksporditav ülejääk, mis on kehtestatud A- ja B-suhkru, A- ja B-isoglükoosi ning A- ja B-inuliinisiirupi lõpliku toodangu ning ühendusesiseseks tarbimiseks müüdud lõplike suhkru-, isoglükoosi- ja inuliinisiirupikoguste põhjal;

b) keskmine kahjum või keskmine tulu suhkrutonni kohta, mis tuleneb lõike 1 punkti d teises lõigus kirjeldatud meetodi kohaselt arvutatud kõnealuste ekspordikohustuste kogusummast;

c) kogukahjum või -tulu, mis on saadud, korrutades punktis a nimetatud ülejäägi punktis b nimetatud keskmise kahjumiga või tuluga;

d) tasutud põhitoodangumaksude ja B-maksude kogusumma.

Lõike 1 punktis e osutatud tõenäolist kogukahjumit või tõenäolist kogutulu kohandatakse punktides c ja d osutatud summade vahe põhjal.

[...]

8. Käesoleva artikli üksikasjalikud rakenduseeskirjad võetakse vastu artikli 42 lõikes 2 osutatud korras ja need hõlmavad eelkõige:

— kogutavaid maksusummasid,

[...]”

[täpsustatud tõlge]

10 Pärast 8. mai 2008. aasta otsuse liidetud kohtuasjades C-5/06 ja C-23/06-C-36/06: Zuckerfabrik Jülich jt (EKL 2008, lk I-3231), ja 6. oktoobri 2008. aasta määruse liidetud kohtuasjades C-175/07-C-184/07: SAFBA kuulutamist võttis Euroopa Komisjon vastu määruse nr 1193/2009, millega muudeti komisjoni 7. oktoobri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1762/2003, millega määratakse kindlaks turustusaastal 2002/2003 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris (EÜT L 254, lk 4), komisjoni 14. oktoobri 2004. aasta määrust (EÜ) nr 1775/2004, millega määratakse kindlaks turustusaastal 2003/2004 kehtivad põhitoodangumaksud suhkrusektoris (ELT L 316, lk 64), ja komisjoni 14. oktoobri 2005. aasta määrust (EÜ) nr 1686/2005, millega määratakse kindlaks turustusaastal 2004/2005 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris (ELT L 271, lk 12), mille Euroopa Kohus kehtetuiks tunnistas, ning lisaks komisjoni 19. veebruari 2007. aasta määrust (EÜ) nr 164/2007, millega määratakse kindlaks turustusaastal 2005/2006 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris (ELT L 51, lk 17), mis samuti põhines Euroopa Kohtu poolt turustusaastate 2002/2003, 2003/2004 ja 2004/2005 osas kehtetuks tunnistatud meetodil. Nõnda kehtestas komisjon uuesti ja tagasiulatuvalt suhkrusektori toodangumaksud turustusaastateks 2002/2003-2005/2006.

11 Määruse nr 1193/2009 põhjendused 5 ja 6 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Euroopa Kohus märkis ühendatud kohtuasju C-5/06 ja C-23/06-C-36/06 käsitlevas 8. mai 2008. aasta otsuses, et komisjoni 15. oktoobri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1837/2002 (millega määratakse kindlaks turustusaastal 2001/2002 kehtivad toodangumaksud ja lisamaksukoefitsient suhkrusektoris) [(EÜT L 278, lk 13)] analüüsil ei avastatud selliseid elemente, mis võiksid mõjutada selle kehtivust. [Kõnealuse turustusaasta toodangumaksude kindlaksmääramiseks arvutab komisjon] keskmise kahjumi töödeldud toodete kujul eksporditud suhkru kõikide koguste alusel, olenemata sellest, kas need vastasid toetuse saamise tingimustele või mitte.

Seepärast oleks asjakohane, et komisjon määraks kindlaks turustusaastal kehtivad toodangumaksud ja vajaduse korral lisamaksukoefitsiendi, kasutades sama arvutusmeetodit, mis turustusaasta 2001/2002 puhul."

[täpsustatud tõlge]

12 Määruse nr 1193/2009 artiklites 1, 2, 3 ja 4 kehtestatakse suhkrusesektori toodangumaksud turustusaastateks 2002/2003-2005/2006.

13 Määruse nr 1193/2009 artikkel 3 sätestab:

„Määruse (EÜ) nr 1686/2005 artiklid 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„[...]

Artikkel 2

2004/2005. turustusaastaks on määruse (EÜ) nr 1260/2001 artikli 16 lõikes 2 ette nähtud koefitsient Tšehhi Vabariigi, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Sloveenia ja Slovakkia puhul 0,25466 ja teiste liikmesriikide puhul 0,14911.""

14 Määruse nr 1193/2009 artikkel 6 sätestab:

„Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artiklit 1 kohaldatakse alates 8. oktoobrist 2003.

Artiklit 2 kohaldatakse alates 15. oktoobrist 2004.

Artiklit 3 kohaldatakse alates 18. oktoobrist 2005.

Artiklit 4 kohaldatakse alates 23. veebruarist 2007."

15 Euroopa Liidu Üldkohus sedastas 29. septembri 2011. aasta otsuses kohtuasjas T-4/06: Poola *vs.* komisjon (EKL 2011, kohtulahendite kogumikus ei avaldata) nii:

„Tühistada [...] määruse (EÜ) nr 1686/2005 [...] artikkel 2, mida on muudetud [...] määruse (EÜ) nr 1193/2009 [...] artikliga 3."

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-113/10

16 Jülich on ettevõtja, kes tegeleb suhkru tootmisega.

17 Hauptzollamt Aachen (Aacheni kesktollibüroo) nõudis 21. oktoobri 2003. aasta, 26. oktoobri 2005. aasta ja 21. veebruari 2007. aasta otsustega Jülichilt toodangumaksu tasumist turustusaastate 2002/2003, 2004/2005 ja 2005/2006 eest. Nende kolme turustusaasta puhul tugines Hauptzollamt Aachen kolmele komisjoni määrusele, nimelt määrusele nr 1762/2003 turustusaasta 2002/2003 osas, määrusele nr 1686/2005 turustusaasta 2004/2005 osas ja määrusele nr 164/2007 turustusaasta 2005/2006 osas.

18 Jülich vaidlustas turustusaastate toodangumaksud, esitades 26. oktoobri 2005. aasta otsuse peale vaide ja nõudes 21. oktoobri 2003. aasta otsuse ning 21. veebruari 2007. aasta otsuse muutmist. Ta väitis, et määrused nr 1762/2003, nr 1686/2005 ja nr 164/2007 on kehtetud, kuna komisjon on toodangumaksu aluse kindlaks määranud valesti.

19 Tuginedes määrusele nr 1193/2009, määras Hauptzollamt Aachen oma 28. ja 29. detsembri 2009. aasta otsustega kindlaks Jülichi poolt tasumisele kuuluva toodangumaksu määra turustusaastateks 2002/2003, 2004/2005 ja 2005/2006.

20 Jülich esitas nende otsuste peale kaebuse Finanzgericht Düsseldorfile põhjendusel, et määrus nr 1193/2009 on kehtetu.

21 Kuna toodangumaksu aluseid muutes komisjon mitte üksnes ei arvutanud uuesti ekspordikohustuste kogusummat, vaid samuti põhikohtuasjas käsitletavate turustusaastate toetuste kogusumma, arvestades fiktiivseid toetusi selliste ekspordikoguste puhul, millega seoses toetust ei maksta, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlus, kas liidu õiguses kehtiva tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttega on kooskõlas muutmine, mis on ulatuslikum, kui eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt ette nähtud tingimused nõuavad ja mis kohaldub juba lõppenud turustusaastate suhtes.

22 Neil asjaoludel otsustas Finanzgericht Düsseldorf oma 2. märtsi 2010. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [...] määrus nr 1193/2009 [...] on kehtiv?”

Kohtuasi C-147/10

23 British Sugar, kes on suhkrusektori toodete valmistaja, esitas kohtus nõude, et talle makstaks tagasi Rural Payments Agency'le turustusaastate 2002/2003-2005/2006 eest enammakstud suhkru toodangumaks koos intressiga.

24 Tuginedes eespool viidatud kohtuotsuse Zuckerfabrik Jülich jt omapoolsele tõlgendusele, oli British Sugari arvutuste kohaselt turustusaastate 2002/2003-2005/2006 eest enammakstud summa ligikaudu 12 531 000 eurot ilma intressita.

25 Rural Payments Agency väidab, et British Sugarile tagasimaksmisele kuuluva enammakstud summa õiguslik arvutusmeetod on nüüdseks kehtestatud määrusega nr 1193/2009 ning et see on asjaomastele pooltele ja eelotsusetaotluse esitanud kohtule siduv. Ta väidab, et vastavalt sellele määrusele on British Sugarile makstav summa 366 590,79 Inglise naela ja et viimasele tuleb välja maksta vaid see summa.

26 British Sugari väite kohaselt on määrus nr 1193/2009 kehtetu eelkõige seetõttu, et selles on sama põhimõtteline viga, mis ajendas Euroopa Kohut tunnistama kehtetuks määrusi nr 1762/2003, nr 1775/2004 ja nr 1686/2005. Selles määruses kehtestatud arvutusmeetod ja eelkõige alusmääruse artikli 15 lõike 1 punktis d ette nähtud „keskmise kahjumi tonni kohta" arvutamine põhineb kujutletaval kahjumil, mis on seotud fiktiivsete toetustega selliste ekspordikoguste eest, millega seoses ei ole toetust tegelikult kunagi makstud. Seega suurendab määrus nr 1193/2009 kunstlikult alusmääruse artikli 15 lõike 1 punktis e nimetatud kogukahjumit.

27 Samuti puudus komisjonil alusmääruse alusel pädevus määruse nr 1193/2009 vastuvõtmiseks eelkõige selle tõttu, et see kehtetuks tunnistatud alusmäärus uue määruse vastuvõtmise ajal enam ei kehtinud. Kuna alusmäärusest tulenev pädevus puudus, siis on vastavalt ELTL artiklile 43 toodangumaksu kindlaksmääramiseks pädev nõukogu.

28 Peale selle on määrus nr 1193/2009 kehtetu ka niivõrd, kuivõrd selle kohaselt tuleb maksed, mis ei ole väljendatud eurodes, teha selle vahetuskursi alusel, mis kehtis enammakstud toodangumaksu esialgse arvutamise, mitte tagasi maksmise ajal.

29 Rural Payments Agency väidab, et kuivõrd määrus nr 1193/2009 järgib ilmselt korda, mis on kehtestatud määrusega nr 1837/2002, mille kontrollimisel ei tulnud ilmsiks selle kehtivust mõjutavaid asjaolusid, siis võib eeldada, et Euroopa Kohus on vaikimisi nõustunud selles kehtestatud meetodiga.

30 Mis puutub kohasesse vahetuskurssi (euro/Inglise nael), siis tuleb lähtuda kursist, mis kehtis siis, kui esialgne suhkru toodangumaks kindlaks määrati.

31 Viimaseks väidab Rural Payments Agency, et British Sugaril ei ole õigust saada intressi enammakstud maksu tagasi maksmise korral. Nimelt peab sellele ettevõtjale enammakstud summade tagasi maksmisega kaasnema vastavalt ühenduse omavahendite süsteemile samaväärne tagasimakse komisjonilt. Kuna liidu õiguses puudub omavahenditega seoses õiguslik alus, mis võimaldaks liikmesriikidel nõuda omakorda komisjonilt tagasi taolise tagasimaksega kaasneva intressi, siis leiab Rural Payments Agency, et sama põhimõte kohaldub British Sugarile tehtava mis tahes tagasimakse suhtes.

32 Neil asjaoludel otsustas High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [eespool viidatud] kohtuotsust [Zuckerfabrik Jülich jt] ja [eespool viidatud] kohtumäärust [SAFBA] arvestades on [määrus nr 1193/2009] kehtetu?

2. Kas [määrus nr 1193/2009] on kehtetu muul põhjusel, arvestades selle kehtestamise õiguslikku alust, nimelt [alusmäärust]?

3. Kas turustusaastatel 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 ja 2005/2006 enammakstud suhkru toodangumaksu eest tasumisele kuuluva hüvitise arvutamisel kohaldatav vahetuskurss ning vahetuskuupäev tuleb kindlaks määrata Euroopa Liidu õiguse alusel? Kui jah, kas [määruse nr 1193/2009] artiklit 6 tuleb siis tõlgendada nii, et selle kohaselt tuleb hüvitis maksta vahetuskursi alusel, mis kehtis enammakstud maksu esialgse väljaarvutamise ajal? Kui nii, kas siis [määruse nr 1193/2009] artikkel 6 on kehtiv?

4. Seoses intressiga:

[a]) Kas [liidu] õigus välistab kaebuse esitaja olukorras oleva isiku õiguse saada kehtetu komisjoni määruse tõttu enammakstud summadelt intressi toodangumaksude kogumisega tegelevalt siseriiklikult asutuselt juhul, kui see toodangumaksude kogumisega tegelev siseriiklik asutus ei saa intressi vastavatelt summadelt, mis kuuluvad talle tagastamisele komisjoni poolt?

[b]) Kui vastus [neljanda küsimuse punktile a] on jaatav, kas siis omavahendeid käsitlevad [liidu] õigusaktid (otsus 2000/597[…] ja selle rakendusmäärus (EÜ) nr 1150/2000) välistavad käesoleva kohtuasja asjaolusid arvestades toodangumaksude kogumisega tegelevale siseriiklikule asutusele intressi maksmise talle komisjoni poolt tagastamisele kuuluvatelt summadelt?

[c]) Kui vastus [neljanda küsimuse punktile a] on eitav, kas siis [liidu] õigus välistab siseriikliku kohtu või ametiisiku võimaluse kasutada kaebuse esitaja olukorras olevale isikule hüvitise määramisel võimalikku kaalutlusõigust jätta sellistel asjaoludel intress välja mõistmata?"

Kohtuasi C-234/10

33 Leides, et on määruse nr 1686/2005 alusel maksnud ülemäära suures summas toodangumaksu turustusaasta 2004/2005 eest, esitas suhkrutootja Tereos 2. mail 2007 Receveur des douanes et droits indirects de Gennevilliers'ile selle summa osalise tagasi maksmise taotluse. Oma taotlusele mingit vastust saamata, esitas ta kaebuse Tribunal de grande instance Nanterre'ile, väites, et määrus nr 1686/2005 on kehtetu, ja nõudes enammakstud 11 600 782 euro tagastamist.

34 Pärast seda, kui võeti vastu määrus nr 1193/2009, palus Tereos nimetatud kohtul esitada enne asjas otsuse tegemist Euroopa Kohtule eelotsuseküsimus selle kohta, kas alusmääruse artiklit 15 arvestades on määrus nr 1193/2009 kehtiv, ning otsustada, et talle tuleb tagasi maksta 11 600 782 eurot ning sellel lisanduv seadusjärgne intress.

35 Siseriiklik kohus märgib, et ilmselt ei arvutanud komisjon määruses nr 1193/2009 toodangumaksu ümber, kohaldades rangelt alusmääruse artiklist 15 tulenevat arvutusmeetodit vastavalt Euroopa Kohtu tõlgendusele eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt., vaid rakendas turustusaasta 2001/2002 puhul kohaldatud meetodit, mille suhtes Euroopa Kohus oli märkinud, et määruse nr 1837/2002 kontrollimisel ei tulnud ilmsiks selle kehtivust mõjutavaid asjaolusid.

36 Neil asjaoludel otsustas Tribunal de grande instance de Nanterre menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [alusmääruse] artikli 15 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et keskmise kahjumi arvutamiseks tuleb kõikide eksporditud suhkru kategooriate puhul jagada tegelike kulude summa eksporditud koguste summaga, olenemata sellest, kas seoses nende kogustega maksti tegelikult toetust või mitte?

2. Kas [alusmääruse] artiklit 15 arvestades on [määrus nr 1193/2009] kehtetu, kuna see määrab kindlaks suhkru suhtes kehtiva toodangumaksu, mida arvutatakse keskmise kahjumi alusel, mille arvutamiseks, selles osas, mis puudutab töödeldud toodetes eksporditud suhkrut, korrutatakse omavahel nende toodetega seotud eksporditoetuse ühikusumma ja kõigi eksporditud koguste, sealhulgas toetust saamata eksporditud koguste summa, mitte ei jagata tegelikke kulusid ilma toetust saamata või toetust saades eksporditud koguste summaga?"

Kohtuasjade C-113/10, C-147/10 ja C-234/10 liitmine

37 Kuna kohtuasjad C-113/10, C-147/10 ja C-234/10 on oma eseme poolest omavahel seotud, siis liideti need kohtuasjad suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides Euroopa Kohtu neljanda koja esimehe 15. aprilli 2011. aasta määrusega.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Kohtuasjas C-113/10 esitatud küsimus, kohtuasjas C-147/10 esitatud esimene küsimus ja mõlemad kohtuasjas C-234/10 esitatud küsimused

38 Nende küsimustega, mida on kohane käsitleda koos, soovivad eelotsusestaotlused esitanud kohtud sisuliselt teada saada, kas komisjoni poolt määruses nr 1193/2009 kasutatud meetod, mille abil arvutatakse keskmine kahjum suhkrutonni kohta seoses jooksval turustusaastal täidetavate ekspordikohustustega (edaspidi „keskmine kahjum"), on kooskõlas alusmäärusega, nii nagu Euroopa Kohus on seda tõlgendanud eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt ja eespool viidatud kohtumääruses SAFBA.

39 Alusmääruse artikli 15 lõike 1 punkti d kohaselt võrdub keskmine kahjum toetuste kogusumma ja maksude kogusumma vahe ning kõnealusel turustusaastal täidetavate ekspordikohustuste kogutonnimäära suhtega. Tõenäoline kogukahjum saadakse selle määruse artikli 15 lõike 1 punkti e kohaselt, korrutades eksporditava ülejäägi keskmise kahjumiga.

40 Vaidlust ei ole küsimuses, et määruse nr 1193/2009 koostamisel kasutatud keskmise kahjumi arvutamise meetod erineb kahes aspektis määruste nr 1762/2003, nr 1775/2004, nr 1686/2005 ja nr 164/2007 koostamisel kasutatud meetodist.

41 Mis esiteks puutub „ekspordikohustuste kogutonnimäära", mis alusmääruse artikli 15 lõike 1 punkti d kohaselt on selle suhtearvutustehte nimetaja, mis võimaldab arvutada keskmise kahjumi, siis hõlmab see nüüdseks kõiki ekspordikohustusi ja seal hulgas neid, millega seoses ei ole saadud eksporditoetust. Nagu on möönnud ka kõik märkusi esitanud osapooled, on selline keskmise kahjumi arvutusmeetodi muudatus kooskõlas selle määruse artikli 15 lõike 1 punktiga d sellisena, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt.

42 Mis teiseks puutub töödeldud toodetes sisalduva suhkru „toetuste kogusummasse", mis alusmääruse artikli 15 lõike 1 punkti d kohaselt on selle suhtearvutustehte lugeja, mis võimaldab arvutada keskmise kahjumi, siis see on kolmejärgulise tehte tulemus. Esiteks jagatakse asjaomase suhkrukategooria ekspordikohustuste kogusumma kaheteistkümnega ja turustusaasta iga kuuga suhestatakse üks murdosa mainitud kogusummast. Teiseks korrutatakse nii saadud arv iga kuu osas seda tüüpi ekspordile selles kuus makstava keskmise toetusega. Kolmandaks liidetakse sellele iga kuu lõikes arvutatud tulu, et saada toetuste kogusumma kogu turustusaastaks.

43 Komisjon rõhutab, et sellist keskmise kahjumi arvutamise meetodit on kasutatud juba varem ja eelkõige määruses nr 1837/2002. Euroopa Kohus on selle meetodi heaks kiitnud eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt, milles ta otsustas, et määruse nr 1837/2002 kontrollimisel ei ilmnenud ühtki selle määruse kehtivust mõjutada võivat asjaolu.

44 Nende argumentidega ei saa nõustuda.

45 Nimelt tegi Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Zuckerfabrik Jülich jt otsuse määruse nr 1837/2002 kehtivuse kohta vaid sellises ulatuses, mis oli vajalik talle esitatud küsimustele vastamiseks talle esitatud argumente arvestades. Täpsemalt nähtub selle kohtuotsuse punktidest 61 ja 63, et Euroopa Kohus tegi otsuse ainult meetodi kohta, mida komisjon kasutas ekspordikohustuste kogusumma arvutamiseks, mitte aga keskmise kahjumi arvutuse kõigi tegurite kohta. Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 83 märkinud, ei kontrollinud Euroopa Kohus seda toetuste kogusumma arvutamise valemit, mida kasutati määruses nr 1193/2009. Seega tuleb viimati nimetatud määruse alusmääruse artikli 15 lõike 1 punktiga d kooskõlas olemise üle otsustades seda küsimust uuesti käsitleda.

46 Sellel eesmärgil tuleb meelde tuletada, et alusmääruse eesmärk on kehtestada tarbimist ületava toodangu müügikulude isefinantseerimise süsteem, mis seisneb õiglasel ja tõhusal viisil selle tagamises, et tootjad kannavad need kulud tervikuna ise (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik Jülich jt, punkt 44). Järelikult ei tohi kasutatav arvutusmeetod tegelikkuses tingida kogukahjumi *a priori* kindlaksmääramist suuremas summas kui tarbimist ületava ühenduse toodangu müügiga seonduvast toetusest tulenevate kulude summa (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik Jülich jt, punkt 60).

47 Lisaks tuleneb alusmääruse artikli 15 lõike 1 punktist e, et kogukahjum saadakse, korrutades eksporditava ülejäägi keskmise kahjumiga. Seega toob keskmise kahjumi suuremana määratlemine vältimatult kaasa kogukahjumi suuremana määratlemise.

48 Komisjoni arvutusmeetod määruses nr 1193/2009 ette nähtud suhkrusektori toodangumaksu kindlaksmääramiseks ei rajane arvestamisel nende eksporditoetustega, mida makstakse, et tagada töödeldud toodetes sisalduvate, ekspordikohustusega hõlmatud suhkrukoguste müük. Arvutusmeetod seisneb selles, et kõigile neile kogustele omistatakse teoreetiline toetussumma, mis tuleneb komisjoni poolt perioodiliselt kindlaksmääratavate summade keskmisest, sõltumata sellest, kas toetust tegelikult makstakse ja milline on selle toetuse tegelik summa.

49 Kuna oluline osa töödeldud toodetes sisalduvast suhkrust eksporditakse, ilma et võimalikku eksporditoetust kunagi välja makstaks – nagu nähtub kohtuasja toimikust ja eelkõige põllumajandusturgude ühise korralduse komitee eri töödokumentidest –, siis suurendab selline arvutusmeetod kunstlikult toetuste kogusummat. Seega ei ole komisjoni poolt toetuste kogusumma kohta kasutatav arv enam otseses seoses Euroopa Liidu eelarvel lasuvate kulukohustustega, mis puudutavad suhkru ülejääkide realiseerimist.

50 On oluline meelde tuletada, et toetuste kogusumma on selle suhtearvutustehte lugeja, mis võimaldab arvutada keskmise kahjumi. Lugeja selline suurendamine toob samuti möödapääsmatult kaasa keskmise kahjumi ja seega kogukahjumi suuremana määratlemise, mis on vastuolus alusmääruse artikli 15 lõikega 1.

51 Komisjon on samuti väitnud, et ta peab sellist arvutusmeetodit kasutama, kuna on kohustatud järgima selle määrusega loodud süsteemi ettearvavat olemust.

52 Selle argumendiga ei saa siiski nõustuda. Nimelt ei saa käesoleva otsuse punktis 49 esile toodud põhjustel ekspordikohustuste igakuise kogusumma ja asjaomases kuus maksta võidava keskmise toetuse korrutamises seisnevat meetodit pidada vahendiks, mille abil saab ette näha töödeldud toodetes sisalduvalt suhkrult makstava toetuse tõenäolist summat.

53 Nõnda läheb komisjoni poolt kasutusele võetud meetod niivõrd, kuivõrd see tegelikult määratleb kogukahjumi *a priori* suuremana kui toetustega seotud kulud, kaugemale sellest, mida eeldab alusmääruse eesmärk, nimelt käesoleva otsuse punktis 46 meenutatud tarbimist ületava ühenduse toodangu müügikulude õiglasel viisil finantseerimine.

54 Eeltoodu põhjal tuleb kohtuasjas C-113/10 esitatud küsimusele, kohtuasjas C-147/10 esitatud esimesele küsimusele ja mõlemale kohtuasjas C-234/10 esitatud küsimusele vastata, et määrus nr 1193/2009 on kehtetu kõigi sätete osas peale artikli 3, mis on juba kehtetuks tunnistatud selle tõttu, et Üldkohus tunnistas eespool viidatud kohtuotsusega Poola *vs.* komisjon kehtetuks määruse nr 1686/2005 artikli 2.

Teine küsimus kohtuasjas C-147/10

55 Kohtuasjas C-113/10 esitatud küsimusele, kohtuasjas C-147/10 esitatud esimesele küsimusele ja mõlemale kohtuasjas C-234/10 esitatud küsimusele antud vastust arvestades ei ole kohtuasjas C-147/10 esitatud teisele küsimusele vaja vastata.

Kolmas küsimus kohtuasjas C-147/10

56 Kohtuasjas C-147/10 esitatud kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas suhkrusektori toodangumaksu enammakstud summa hüvitise arvutamisel kasutatav vahetuskurss on kindlaks määratud liidu õiguses ja kas määruse nr 1193/2009 artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt tuleb kasutada toodangumaksu esmakordse kindlaksmääramise ajal kehtinud vahetuskurssi.

57 Sellega seoses tuleb käesoleva otsuse punktis 1 kehtetuks tunnistatud määruse nr 1193/2009 artikli 6 kohta igal juhul märkida, et see artikkel sätestab ainult asjaomase määruse jõustumise kuupäeva ning kuupäevad, millest alates kohaldatakse selle määruse artikleid 1-4 ega saa seega olla otsustavaks kuupäeva osas, millest lähtudes määrata kindlaks turustusaastatel 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 ja 2005/2006 enammakstud suhkrusektori toodangumaksu tagasi maksmisel kohaldatav vahetuskurss.

58 Lisaks, kuna vastavalt otsuste 2000/597 ja 2007/436 artikli 8 lõikele 1 nõuavad liikmesriigid need maksud sisse vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, mida kohandatakse vajaduse korral liidu õiguse nõuete kohaselt, siis kuulub kohtuvaidlus liidu nimel sissenõutud maksusumma tagastamise küsimuses liikmesriigi kohtu pädevusse ja asjaomane kohus peab selle vaidluse nii sisuliselt kui vormiliselt lahendama siseriikliku õiguse alusel, kui liidu õigus ei näe ette teisiti (21. mai 1976. aasta otsus kohtuasjas 26/74: Roquette frères *vs.* komisjon, EKL 1976, lk 677, punkt 11, ja 12. juuni 1980. aasta otsus kohtuasjas 130/79: Express Dairy Foods, EKL 1980, lk 1887, punkt 11).

59 Ühegi liidu õiguse sättega ei ole kehtestatud alusetult sissenõutud suhkrusektori toodangumaksu tagasimakse arvutamisel kohaldatavat vahetuskurssi käsitlevaid norme.

60 Liidu õiguse asjakohaste sätete puudumise korral peavad liidu õiguse kehtetuks tunnistatud määruste põhjal alusetult sissenõutud maksu tagasi maksmise korral kõik sellise tagasimaksega seonduvad täiendavad küsimused nagu intressi maksmine lahendama liikmesriigi ametiasutused ja eelkõige siseriiklikud kohtud nende siseriiklike normide alusel, mis käsitlevad intressimäära ja kuupäeva, millest alates intressi arvestatakse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Express Dairy Foods, punktid 14 ja 17).

61 Liidu õigusnormide puudumisel tuleb liikmesriigi õiguskorras ette näha tingimused, mille kohaselt intressi tasuda tuleb, sealhulgas intressimäär ja intressi arvutamise kord (lihtintress või liitintress). Need tingimused peavad olema kooskõlas võrdsuse ja tõhususe põhimõtetega, st need ei või olla ebasoodsamad siseriikliku õiguse sätetel põhinevatest sarnaseid nõudeid käsitlevatest tingimustest ega olema kehtestatud viisil, mis muudaks liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks (19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-591/10: Littlewoods Retail Ltd jt, punkt 27).

62 Sama käib ka enammakstud suhkrusektori toodangumaksu tagasi maksmisel kohaldatava vahetuskursi kohta, mis peab seega põhimõtteliselt olema määratletud asjaomase liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras.

63 Eeltoodu põhjal tuleb kohtuasjas C-147/10 esitatud kolmandale küsimusele vastata, et kuna liidu õiguses puuduvad sellekohased sätted, peab enammakstud suhkrusektori toodangumaksu tagasimakse arvutamisel kohaldatav vahetuskurss olema sätestatud asjaomase liikmesriigi õiguses.

Neljas küsimus kohtuasjas C-147/10

64 Kohtuasjas C-147/10 esitatud neljanda küsimusega soovib siseriiklik kohus sisuliselt teada, kas liidu õigusega on vastuolus kehtetu määrusega kindlaks määratud, suhkrusektori toodangumaksu alusetult tasutud summalt intressi maksmine olukorras, kus asjaomane liikmesriik ei saa omakorda vastavat intressi nõuda liidu omavahenditest, ja kas liidu õigus võimaldab liikmesriigi kohtul või muul ametiasutusel siseriiklikust õiguskorrast tuleneva kaalutlusõiguse alusel välistada intressi maksmise.

65 Kui liikmesriik on maksu sisse nõudnud liidu õigust rikkudes, on õigussubjektidel õigus tagasi nõuda mitte ainult alusetult sissenõutud maks, vaid ka summad, mis on sellele riigile makstud või tema poolt kinni peetud otseses seoses nimetatud maksuga. Sellega on hõlmatud ka kahju, mis on tekkinud seoses võimatusega kasutada raha maksu enneaegse sissenõudmise tõttu (vt 8. märtsi 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-397/98 ja C-410/98: Metallgesellschaft jt, EKL 2001, lk I-1727, punktid 87-89; 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-446/04: Test Claimants in the FII Group Litigation, EKL 2006, lk I-11753, punkt 205, ja eespool viidatud kohtuotsus Littlewoods Retail jt, punkt 25).

66 Sellest kohtupraktikast nähtub, et liidu õigusest tuleneb põhimõte, mille kohaselt on liikmesriigid kohustatud tagastama liidu õiguse rikkumise tulemusel saadud maksusumma koos intressiga (vt eespool viidatud kohtuotsus Littlewoods Retail jt, punkt 26).

67 Seega on kehtetu määrusega kindlaks määratud, et suhkrusektori toodangumaksu alusetult tasutud summa tagasimakse saamiseks õigustatud isikul on samuti õigus saada sellelt summalt intressi, ning seda sõltumata sellest, kas liikmesriik saab omakorda nõuda intressi liidu omavahenditest, millist küsimust ei ole vaja käesoleva kohtuasja raames käsitleda.

68 Seega ei saa pidada lubatavaks seda, et siseriiklik kohus keeldub kaalutlusõigusele tuginedes intressi välja mõistmast summalt, mille liikmesriik on sisse nõudnud kehtetu määruse alusel, põhjusel, et liikmesriik ei saa omakorda vastavat summat nõuda liidu omavahenditest.

69 Järelikult tuleb kohtuasjas C-147/10 esitatud neljandale küsimusele vastata, et liidu õiguse kohaselt on kehtetu määrusega kindlaks määratud suhkrusektori toodangumaksu alusetult tasutud summa tagasimakse saamiseks õigustatud isikul samuti õigus saada sellelt summalt intressi. Siseriiklik kohus ei saa kaalutlusõigusele tuginedes keelduda intressi välja mõistmast summalt, mille liikmesriik on sisse nõudnud kehtetu määruse alusel, põhjusel, et liikmesriik ei saa omakorda vastavat intressi nõuda liidu omavahenditest.

Kohtukulud

70 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Komisjoni 3. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1193/2009, millega muudetakse määruseid (EÜ) nr 1762/2003, (EÜ) nr 1775/2004, (EÜ) nr 1686/2005 ja (EÜ) nr 164/2007 ning millega määratakse kindlaks turustusaastatel 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 ja 2005/2006 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris, on kehtetu kõigi sätete osas peale artikli 3, mis on juba kehtetuks tunnistatud selle tõttu, et Euroopa Liidu Üldkohus tunnistas 29. septembri 2011. aasta otsusega kohtuasjas T-4/06: Poola *vs.* komisjon kehtetuks komisjoni 14. oktoobri 2005. aasta määruse (EÜ) nr 1686/2005, millega määratakse kindlaks turustusaastal 2004/2005 kehtivad toodangumaksud suhkrusektoris, artikli 2.**

2. Kuna liidu õiguses puuduvad sellekohased sätted, peab enammakstud suhkrusektori toodangumaksu tagasimakse arvutamisel kohaldatav vahetuskurss olema sätestatud liikmesriigi õiguses.

3. Liidu õiguse kohaselt on kehtetu määrusega kindlaks määratud suhkrusektori toodangumaksu alusetult tasutud summa tagasimakse saamiseks õigustatud isikul samuti õigus saada sellelt summalt intressi. Siseriiklik kohus ei saa kaalutlusõigusele tuginedes keelduda intressi välja mõistmast summalt, mille liikmesriik on sisse nõudnud kehtetu määruse alusel, põhjusel, et liikmesriik ei saa omakorda vastavat intressi nõuda Euroopa Liidu omavahenditest.

Allkirjad